

ETNOĞRAFYA MÜZESİNDEKİ BAKIR ESERLER ÜZERİNDE ARAŞTIRMA

Perihan ÇETİN

Etnoğrafya Müzesi Asistanı

Bakır, cazip, kızıl rengi ve kolay işlenebilir olmasıyla ilk devirlerdenberi pek çok çeşitli eşyanın imalinde kullanılmış bir madendir. En küçük fincan zarflarından en büyük kazanlara varıncaya kadar yapılan her türlü evaniyi gerek hâk suretiyle, gerekse kakma ve çakmacılıkla süslemeden geçmiyen ustalar zamanla bu işi başlıbaşına bir sanat haline getirmişlerdir.

Bu sanat, menşei itibariyle Orta ve Ön Asya'ya ait olmakla beraber, bir yandan Batıya uzanan İslâm akınları, diğer yandan Haçlı Seferleri vasıtasıyla Avrupa'ya geçmiş ve bazı yerlerde tutunmuştur.

Bakırcılığın Şarktaki merkezleri: İran, Irak, Suriye ve dolaylarıyla Doğu Anadolu'dur. Buralarda bilhassa Musul, Diyarbakır ve Tokat, işçiliği en fazla ileriye götüren şehirlerdi. Memleketimiz, daha ziyade XV. yüzyıldan sonra Mısır ve Irak bakırcılığını geride bırakacak derecede güzel eserler vermiştir. Eski kayıtlardan, Tokat'da yapılan bakır kapların hudut hariçlerine dahi sevkolunduğu öğrenilmektedir (1). O devirde imalâthanelerin bakır ihtiyacını bol miktarda karşılayan Ergani

ve civarından toplanan külçeler, kalhanelerde eritilip tasfiye edildikten sonra döğülerek inceltilir, levhalar haline getirilirdi. Yaprak, veya tahta adını alan bu levhalar kara ve deniz yollarıyla İstanbul'a da sevkolunur, alâkadar esnafa dağıtılırdı.

Evliya Çelebi Erzurum'dan geçerken, kazancıların çekiç darbeleriyle muayyen musiki makamlarını icra ettiklerini söylemekle (2) sanatın, ehil ellerde nasıl büyük bir zevkle inkişaf etmekte olduğunu pek güzel anlatır.

Bakır, saf olarak kullanıldıktan maada kalayla, çinko ile karıştırılarak elde edilen pirinç ve tunç g'bi halitalarından da fevkalâde sanatkârane şamdanlar, fenerler, kandiller, mangal ve similer, buhurdan, gülapdan, vazo ve divitler, âlemler, heykeller v. s... yapılmıştır. Ankara Etnoğrafya Müzesi bu bakımdan çok zengindir. Biz, burada şekil ve süsleme yönünden her biri ayrı ayrı tetkike değer olan bakır eserler arasından şimdilik, ancak elli adedini alabildik.

Çalışmalarımıza devamla bütün koleksiyonu ikmal eylediğimiz gün, topladığımız tarih ve imzalarla tespit edilen tezyinat, Türk bakırcılığı hakkında yapmakta olduğumuz araştırmalara daha kat'i ve emin bir istikamet sağlayacaktır.

KONUMUZA GİREN BAKIR KAPLARIN ADLARI VE KULLANILIŞLARINA DAİR AÇIKLAMA

Ibrik: El yıkamak, abdest almak ve içinde çay, kahve, şerbet gibi sulu şey-

(1) Halis Turgut Çinlioğlu (Osmanlılar Zamanında Tokat III. cü kısım).

(2) Evliya Çelebi (Cilt: IV, s. 39).

ler bulundurmak için kullanılan emzikli, kulplu kaptır. Umumiyetle topraktan, fayansdan, kristalden, altun, gümüş ve bakır gibi madenlerden yapılmış olanlar arasında fevkalâde sanatkârane işlenmiş örnekleri de vardır.

Killik: Leğençe de denir. Küçükçe kazan tipinde olup, kenarları dışa dönük ve düzdür. Hamamda su koymak, bazı şeyler yıkamak, aynı zamanda ters çevirip üzerine oturmak için kullanılır. Bakırdan mamûl ve çoğu nakışlıdır.

Leğen: İbrikle beraber kullanılabilen mahsus el leğenleri, kristalden, altun, gümüş ve bakırdan yapılır. Tası çukur, kenarları yayvandır. Süzgeçli bir kapağı vardır; kullanılmadığı zamanlar ibrik, bunun ortasındaki çukurca kısma yerleştirilir. Çok defa her iki kabın da tezyin, motif ve tarzları aynıdır.

Lenger: Bakırdan mamul, ağzı geniş ve yayvan kaptır. Sulu şeylerden maada yiyeceklerin konmasında kullanılır.

Sini: İçerisinde yemek yemiye mahsus daire biçiminde, kenarlı madeni tabladır. Muhtelif büyüklükte olur. Pey büyüklerine meydan sinisi adı verilir. Kullanılacağı zaman işlemeli sofraya örtüsü üzerine konulan bir ayaklığa oturtularak yerden yükseltilir. Ortasına üzeri nakışlı meşin nihale konur, bu suretle yemek kaplarının sinide kaymasına mani olunur. Etrafına muhtelif yiyeceklere mahsus gümüş, fildişi, bağa v. s. cins kaşıklar dizilir. Yemekte bulunanlar, ipekli kumaşlarla kılıflanmış pamuk yahut kuş tüyü minderlere çevre oturarak işlemeli peşkiri — herkesin kucağını örtecek surette — bir baştan diğerine uzatırlar. Sini üzerinde, ihtiyaç için, ayrıca billûr hokkalarla sabunlanmış, gül suyu kokulu bezler bulundurulur (3).

Şekerlik: Şeker, yahut meyvalardan yapılmış tatlıların ikramında kaşık-

(3) Müsahipzade Celâl (Eski İstanbul Yaşayışı).

lik ve su bardaklarıyla bir tepside kullanılan kapaklı, kapaksız kulplu kaptır. Kristalden, fayansdan veya çeşitli madenlerden imal edilir.

Tas: Su ve sulu şeylerin konmasına mahsus kaptır. Altun, gümüş, ve bakır gibi madenlerden yapılır. Şekilleri mevzuata göre umumileşmiştir. Sebil taşı, hamam taşı, şifa taşı gibi. Cam ve fayansdan olan mamullerine ise kâse adı verilir.

Tepsi: Kenarı az kalkık yuvarlak veya köşeli tabladır. Madenlerden, tahtadan, camdan, fayansdan olanları ve pek güzel nakışlanmış örnekleri vardır. Kulplu ve kulpsuz da olabilir. Kahve, çay, şerbet, tatlı, meyva gibi şeylerin ikramında kullanılır.

ŞEKLİ VE NAKIŞLARI YAPILMIŞ BAKIR ESERLERİN EVSAFI

Etnoğ. Müz. 6129. İbrik: (Levha: I).

Kapaklı, kulplu ve emziklidir. Karnı silindirik şeklinde olup, boyna doğru mahrutî biçimde daralmaktadır. Üzeri hatayie benzer çiçekler ve yapraklarla süslüdür. Yük: 40 santimetredir.

Etnoğ. Müz. 6122. Killik: (Lev: II).

Ağız kenarı dışa dönük ve üzeri üçkenlerle bezenmiştir. Boynundan dibe doğru hafifçe genişlemektedir. Alt ve üstte görülen iki geçme bordürlerin arası ulama, badem şeklinde, bölmeler içerisinde çiçek ve yapraklı dallarla süslüdür. Yük: 21 cm. Ağız çap: 20 cm.

Etnoğ. Müz. 6189. Killik: (Levha: III).

Şeklen yukarıkine benzer, üzeri iki baştan dolaşan birer tığ ve geçmeli bordürler arasında sıra ile içleri rumiye benzer motifli madalyonlarla stilize kü-

çuk yaprak ve dallardan müteşekkil buketlerle süslüdür. Yüksekliği: 31 cm. Ağız çapı: 37 cm. dir.

Etnoğ. Müz. 13564. Killik: (Levha: IV).

Şeklen yukarıki gibidir. Ağızın dışı dönen kenarında ulama çapraz altıgenlerden ince bir bordür görülür. Boyundan itibaren geçme bordürlerin çevrelediği rumili madalyon dizileriyle bezenmiştir. İç kenarında (Sahibi Mustafa, sene 1116) yazılıdır. Yüksekliği: 26 cm. Ağız çapı: 28 cm. dir.

Etnoğ. Müz. 11660. Leğen: (Levha: V).

Dibi yuvarlakça, ağız geniş kenarlarıyla dışı doğru yayvandır. İçinin etrafı hâk suretiyle işlenmiş küçük lüle ve karanfil buketleri arasında içleri rumili yuvarlak madalyonlarla süslüdür. Bir yeri tuğra şeklinde (sahip adını, tarihini) göstermektedir. Ağız çapı: 37 cm. dir.

Etnoğ. Müz. 6715. Lenger: (Levha: V).

Büyük ve çukurca tabak şeklindedir. İç kenarında altıgen ve geçme tiğlardan yapılmış iki sıra bordürlü olup, ortasına 15 yapraklı, yıldız benzer, bir çiçek nakşedilmiştir. Ağız çapı: 31 cm.

Etnoğ. Müz. 13195. Lenger: (Levha: VI).

Yukarıki benzer şekildedir. İç kenarı stilize servilerle bezenmiştir. Ortasında bir Mührü Süleyman görülmekte olup bunun etrafı, içleri kafes bölmeli, dört küçük yuvarlak şekillerin arasında yaprak süslemelidir. Ağız çapı: 25 cm.

Etnoğ. Müz. 13391. Lenger: (Levha: VII).

Yukarıkinin şeklindedir. İç kenar, içleri rumiye benzer çizgilerle bezemeli dört madalyonla dört eşit kısma bölünmüş olup aralarında zemini ince kafesvari taramalı halkalarla yıldız benzer çiçeklerden müteşekkil bordürler yer almaktadır. Bunun, içeriye doğru bademe

benzer şekillerle ulama bir başka bordür takibeder. Ortada dört yapraklı bir gül vardır. Etrafında sıra ile dört lüle ve dört kare şeklinde motifler görülür. Ağız çapı: 42 cm.

Etnoğ. Müz. 13635. Lenger: (Levha: VIII).

Şeklen evvelkiler gibidir. Ortası boştur. Kenarında içleri, rumi ve çiçeklerle süslü sekiz adet yuvarlak pafta görülmektedir. Bunları alt ve üst kenarlarından kat eden geçmelerin araları ise dört muhtelif rumili bordürlerle süslenmiştir. Dış dibinde küçük yapraklarla işlenmiş güle benzer bir motif bulunmaktadır. Ağız çapı: 49 cm.

Etnoğ. Müz. 13721. Lenger: (Lev: IX).

İç kenarında eş aralarla, içleri rumili altı madalyon vardır. Bunlar yekdiğerine üç sıra geçme bordürle bağlıdır. Dış kenarında (Sahibi Hacı Ali, sene 1111) okunmaktadır. Ağız çapı: 32 cm.

Etnoğ. Müz. 13030. Sini: (Levha: X).

Kenarı, vaktiyle, muhtemelen eskimiş olduğundan kesilmiş ve son yazılı bordür yarısından itibaren kıvrılıp kenar haline getirilmiştir. Ortası rumi tepelik motifleriyle müzeyyendir. Bunu çevreleyen (Men kanaa...) yazılı bordürü ulama tepelikler içerisinde küçük çiçek ve yapraklı dallar takip etmektedir. Dördüncü bordürde (Muntazır Makdemine...) diye başlayan mısralarla 1133 tarihi okunmakta olup, en dışı yazı ile arasına, fasulyaya benzer çiçek buketli ve rumili yirmi, beyzi pafta resmedilmiştir. Kenarında pek fazla çekiç darbesiyle örselenmiş olmasına rağmen Nasrullah Camii İmamı Mustafa tarafından yapılmış olduğu yazılıdır. Çapı: 97 cm.

Etnoğ. Müz. 13190. Sini: (Levha: XI).

Kenarları hafif kalkık, dışı dönük ve üzeri geçme bordürlüdür. Aynı tezminat, iç kenarda tekrar edilmiştir. Bunun müteakip beş adet vazodan çıkan

lâle ve karanfil buketleriyle yine beş adet çifte kulplu güğüme benzer kabın araları stilize on servi ile süslenmiştir. Tekrar iki geçme bordürden sonra rumi bezemeli bir daire gelir ve en orta kısım da yine rumilerden müteşekkil çarkifelek motiflidir. Çap: 74 cm.

Etnoğ. Müz. 13235. Sini (Levha: XII).

Ortası, Mührü Süleyman içerisinde on dört yapraklı çiçek resimlidir. Bunun çevresi birbirilerinde çıkan rumilerle bezenmiş olup, bir geçme bordürle nihayetlenir. Daha sonra münhani hat üzerinde yer alan ulama rumileri, dışa doğru çekilen kalınca tığlar takip eder. 12 santimlik mesafeden sonra tepeliklerden bir dizi bordür görülür. Dışa dönen kenar üzerinde ise küçük beyzi paf-taların eş aralarla bölüğü geçme bordür nakşedilmiştir. Ve bir yerine sahip adı işlenmiştir. Çap: 75 cm.

Etnoğ. Müz. 13636. Sini: (Levha: XIII).

Ortasındaki içiçe iki daire rumilerle süslüdür. Etrafını dolaşan zikzak motifli bordürü, ince tığlar takibeder. Bunun dışında stilize üç şadırvanla iki uçları sivrilerek biten üç madalyon ve altı servi yer almıştır. Kenarında, ufki, açıkça "S" dizilerinden bir bordür görülür. Çap: 88 cm.

Etnoğ. Müz. 9085. Şekerlik: (Lev: XIV).

Kulplu ve kapaklı olup, karnı şişkince, dibe doğru hafif daralmaktadır. Kapak tutamağı aynı noktadan çıkan kabartma yaprakların ortasına oturtulmuş çilek şeklindedir. Yük: 14 cm. Ağzı çap: 9,5 cm.

Etnoğ. Müz. 259 Tas: (Levha: XV).

Dibi düz, ağzı hafif dışa dönük sebil tasıdır. İçinin ortası ve dış kenarları yazılıdır. Çap: 13,5 cm.

Etnoğ. Müz. 1587 Tas: (Levha: XV).

Dibi yuvarlaktır. "Hidmeti Meydan, sene 1275" yazılıdır. Dış ağız kenarında bir bordür halinde ulanan mısralar yekdiğerinden kuşlu rozetlerle

ayrılmıştır. Yük: 9 cm. Çap: 22 cm.

Etnoğ. Müz. 6751 Tas: (Levha: XVI).

Ağız hafif yayvan, dibe yakın kısımları yuvarlak ve pek kısa ayaklıdır. Dış ağız kenarı münhani üzerinde rumi bordürlüdür. Karında, içleri yine rumili mahruhi paf-talar görülmekte olup, araları çiçeklidir. Karşılıklı her iki yüzünde tuğra şeklinde yazı ve 1155 tarihi vardır. Çap: 20 cm. Yük: 10 cm.

Etnoğ. Müz. 7337 Tas: (Lev: XVII).

Hamamı tasıdır. Üzeri çeşitli rumilerden müteşekkil üç sıra bordürlüdür. Ortadakinin aralarında Arapça mısralar dolaşmaktadır. Yük: 10 cm. Çap: 22,5 cm.

Etnoğ. Müz. 7950 Kapaklı tas: (Levha: XVIII).

Kapağı ve tası kabartma 12 şer dilimlidir. Hafif ayaklıdır. Kapağın üzerinde dillerin sivrilerek bittiği kısım burma çenberlidir. Tutamağı vardır, tezyinatlıdır. Yük: 21,5, ağız çap: 16 cm.

Etnoğ. Müz. 8642 Tas: (Levha: XVIII).

Dış ağız kenarında paralel mail çizgilerden ibaret bir bordür arasında "Sahibihu Hüseyin Bey Oğlu Hasan, 1202" yazılıdır. Bunun altındaki kısım içleri kafesvari taramalı küçük daire ve yaprakçıklarla süslüdür. Yük: 9 cm. Ağzı çap: 25 cm.

Etnoğ. Müz. 11431 Kapaklı tas: (Levha: XIX).

Karnı şişkince olup, hafif ayaklıdır. Üzeri rumi ve çiçeklerle süslüdür. Tezyinatın arasındaki yazılı kuşak okundukta şerbet tası olduğu anlaşılmaktadır. Kapağı iki kademe ile yükselmekte ve tutamaklıdır. Yük: 21 cm. Ağzı çap: 18,5 cm.

Etnoğ. Müz. 12424 Tas: (Levha: XX).

Karnı genişliği ağıza doğru hafif daralmakta ve dibi yuvarlakçadır. Dış ağız kenarında münhani bükümlü bir

şerit bordür görülür. Buna bitişik, uçları tepelikli yarım paftaların içi rumi ve çiçeklerle muhtelif motiflidir. Yük: 9,5 cm. Ağız çap: 21,5 cm.

Etnoğ. Müz. 13011 Sefer tası: (Levha: XXI).

Beş gözlüdür. Üstte bir sabunluğu ve kulpu bulunmaktadır. Yanlardan iki çubuk bu beş gözü kenetler. Her birinin üzeri münhani dallarla çiçek ve yapraklarla süslüdür. Yük: 23 cm.

Etnoğ. Müz. 13425 Tas: (Levha: XXII).

Hafif ayaklı, ve ağız açıktır. Dış kenarda bir geçme dolaşır. Üzerinde yedi adet sık öamarlı yaprakla aralarında dört yapraklı stilize çiçek bulunmaktadır. Bir yerinde daire içinde "Sahibihu Ahmet Ağa, 1198" yazılıdır. Yük: 9,5 cm.

Etnoğ. Müz. 13440 Tas: (Lev: XXII).

Kısa ağızlıdır. Üzeri küçük mail ve paralel çizgilerle kafesvari taranmış mayin süslemelidir. Yük: 12 cm. Ağız çap: 16 cm.

Etnoğ. Müz. 13568 Tas: (Lev: XXIII).

Yuvarlakça olan dibinden ağza doğru tedricen genişler bir şekilde sebil tasıdır. Dış ağız kenarı münhani üzerinden koncalarla bordürlenmiştir. Aşağı kısım üç sıra oyukça çizgilerle süslüdür. İçinin ortasında "Şafi, kâfi 1281" okunmaktadır. Etrafı ulama mayin tezyinatlıdır. Aynı bordür iç kenarda da yer almış, aradaki boşluğa küçük yuvarlaklardan müteşekkil mayin rozetler resmedilmiştir. Arkasının ortasında balığa benzer bir şekil ve 1285 tarihi okunabilmektedir. Yük: 5,5 cm. Ağız çap: 16,5 cm.

Etnoğ. Müz. 13717 Tas: (Lev: XXIV).

Yaklıdır. Üzerinde ilk bordür "Butas içre koyup mai Fıratı..." diye başlayan bir beyittir. Aşağı kısım dibe bakan bir sıra tepeliklerle süslüdür. Beyitin arasında "Sihibi Alemdâr Muhammet Ağa

sene 1163" yazılıdır. Yük: 11 cm. Ağız çap: 21 cm.

Etnoğ. Müz. 13718 Tas: (Lev: XXIII).

Karnın en geniş noktasından, dibe ve boyna doğru keskince daralmaktadır. Boyun silindirik şeklinde, ağız keskin ve kısa ayaklıdır. Üzeri kafesvari taranmış mayin, üçgen ve yapraklarla bezenmiştir. Yük: 12 cm. Çap: 15 cm.

Etnoğ. Müz. 14644 Tas: (Levha XXV).

Yuvarlakça olan dibinden ağza doğru hafif daralmaktadır. Üzeri stilize nar ve çiçeklerinden bir buketle, lâle süslemelidir. Yük: 11 cm. Çap: 15 cm. *Etnoğ. Müz 14656 Tas: (Levha: XXVI).*

Boyunlu, ve dibe doğru hafif genişler şekildedir. Karnın üzeri kısa mail ve paralel çizgilerle geçme bordürler arasından, ulama stilize nar ve çiçeklerinden müteşekkil buketlerle süslü olup, aralarında rumili serviye benzer şekiller yer almıştır. Boyun üzerinde "Ayıntaplı Mehmet Ağa, sene 1162" yazılıdır. Yük: 23 cm. Çap: 25 cm.

Etnoğ. Müz. 14657 Tas: (Lev: XXVII).

Boyunlu, karnı şişkince, basık bir vazo tipindedir. Ağız kenarı dışa dönük olup mayin çizgilerle süslüdür. Boyun üzeri ulama çiçek ve rumili bantlarla bezenmiştir. Karnın üzerinde paralel iki hattı eş aralarla boğulmasından hâsıl olan main paftalar içerisinde çiçek buketleri ve kıvrım dallar mevcuttur. Yük: 14 cm. Ağız çap: 24 cm.

Etnoğ. Müz. 3722 Tepsi: (Lev: XXVIII).

Merkezde bir Mührü Süleyman bulunmakta ve ortasında rumilerden müteşekkil çarkifelek motifi yer almaktadır. Bunu küçük altıgenlerle yapılmış bir bordür çevreler. En dışta görülen geçme ile arada kalan kısım birbirlerinden çıkmakta olan rumi, lâle ve mineye benzer çiçeklerle süslüdür. Çap: 24,5 cm.

Etnoğ. Müz. 5573 Tepsi: (Levha: XXVIII).

Ortası, dört mahrutı bölme içeri-
sinde, birbirlerine rumilerle bağlanan
hataiye benzer çiçeklerle bezenmiştir.
Bunu çevreleyen bir sıra nilüfer konca-
larını, "Derununda Nuhasın..." diye baş-
layan bir kıtayı havi yazılı bordür taki-
beder. Etrafı üçgenlerden müteşekkil
bir bordürle biter. Çap: 25 cm.

Etnoğ. Müz. 6130 Tepsi: (Levha: XXIX).

Ortasında basit bir çiçek bulun-
maktadır. Etrafına lâleler nakşedilmiş-
tir. İki yeri yazılı ve 1288 tarihlidir.
Çap: 32 cm.

Etnoğ. Müz. 6745 Tepsi (Levha: XXXI).

Ortasında içi çiçeklerle süslü, altı
yapraklı bir rozet vardır. Bunun etra-
fında başları merkeze bakan altı balık
resmedilmiştir. Kenarında ufki, açık
"S"lerden müteşekkil bir bordür görü-
lür. Arkasında sahip imzası okunmak-
tadır. Çap: 18 cm.

Etnoğ. Müz. 7164 Tepsi: (Levha: XXX).

Ortası, rumili bir daire içinde çar-
kifelek motiflidir. Etrafı, kenerlara
doğru gittikçe büyümekte olan main
bölmeler arasında mineye benzer çiçek-
lerle süslenmiştir. Çap: 27,5 cm.

Etnoğ. Müz. 7165 Tepsi: (Levha: XXXI).

Ortasında, uçları sivrilerek biten
altı yapraklı bir rozet vardır; her birin-
den kenara doğru çekilen rumi tepelik-
li tığlar arasına bir başla görülen gif-
te balık resmedilmiştir. Çap: 21,5 cm.

Etnoğ. Müz. 8547 Tepsi: (Levha: XXXII).

Üç santim derinliği vardır. Orta-
sında rumilerden müteşekkil bir rozet
bulunur. Bunun etrafı aynı motiflerle
bordürlenmiştir. Çap: 30,5 cm.

Etnoğ. Müz. 11723 Tepsi: (Levha: XXXIII).

Ortası içiçe altı daire çizgilidir. Bu-

nun dışında, ucu çiçeklerle biten bir
tuğra ile sahip adı ve 1138 tarihi yazı-
lıdır. Kenarında "Derununda Nuha-
sın..." diye başlayan kıtanın Şair Vey-
sinin olduğu anlaşılmaktadır. Kut: 29
cm.

Etnoğ. Müz. 13082 Tepsi: (Levha: XXXIV).

Ortasına, merkezinde ve kolları
arasında birer çiçek bulunan Mührü
Süleyman resmedilmiştir. Bunun etra-
fını çeviren rumili bordürü biri merke-
ze, diğeri muhite bakan lâlelerle arala-
rında nilüfer çiçek ve yapraklarından
müteşekkil tezyinat takibeder. Daha
sonra küçük altıgenler dizisi gelir ve
en dışta merkeze yönelmiş yarım çiçek-
lerden bir sıra süsleme mevcuttur. Çap:
24 cm.

Etnoğ. Müz. 13196 Tepsi: (Levha: XXXIV).

Ortasına içiçe çiçekli bir Mührü
Süleyman resmedilmiştir. Bunun çevre-
sinde altı lâle ve altı da iki kulplu vazo-
ya benzer stilize şekiller yer almıştır.
Etrafı birbirine paralel mail çizgilerle
bordürlenmiştir. Çap: 25 cm.

Etnoğ. Müz. 13237 Tepsi: Levha: XXXV).

Ortasında dört yapraklı basit bir
çiçek görülür. Etrafına muhite bakan
beş lâle ve aralarına kafesvari taranmış
hendesi şekiller resmedilmiştir. Kenarı,
küçük, mail ve paralel çizgilerle çizili-
dir. Çap: 28,5 cm.

Etnoğ. Müz. 13238 Tepsi: (Levha: XXXV).

Ortasındaki daire altı eşit kısma
ayrılmış ve içleri rumiye benzer motif-
lerle bezenmiştir. Muhitinde dört lâle
ile dört stilize ağaç şekilleri yer almış-
tır. Çap: 20 cm.

Etnoğ. Müz 13528 Tepsi (Levha: XXXVI).

Ortasında 1156 tarihli dokuz kollu

bir yıldız olup, her birinin aralarına birer çiçek resmedilmiştir. Bunu münhani bir dal üzerindeki koncalı bordür çevreler. Kalan kısım altıgenlerle döşenmiş ve arada meydana gelen üçgenler kafesvari taranmıştır. Arkasında yine 1156 tarihi ve tuğra şeklinde sahip adı yazılıdır. Çap: 31 cm.

Etnoğ. Müz. 13723 Tepsi (Levha: XXXVII).

Üzeri, dört lâle ile aralarında kafes tezyimatlı stilize şekillerle süslüdür. Çap: 24 cm.

Etnoğ. Müz 14606 Tepsi: (Levha: XXXVIII).

Ortasında on üç yapraklı papatyaya benzer bir çiçek vardır. Bunun etrafı, karşılıklı birer kökten çıkan ikişer çiçekli dalla bezenmiştir. Kenarda biri münhani dallarla dolaşan minelerden,

diğeri küçük main dizilerinden müteşekkil iki bordür görülür. Çap: 36,5 cm.

Etnoğ. Müz. 14608 Tepsi (Levha: XXXVII).

birer papatya işlenmiş, içleri ve dışları tamamen yoncaya benzer yapraklarla. Üzerinde rumili ve birbirine geçen dört daire görülür. Kesişme noktalarına bezenmiştir. Çap: 32 cm.

Etnoğ. Müz. 14645 Tepsi (Levha: XXXIX).

Derincedir. Ortasında içiçe altı kollu iki yıldız ve merkezleri bir üçerli, altı yarım daire vardır. Bunları çeviren dairenin boş kalan kısımları çizgilerle taranmıştır. Etrafında lâleye benzer çiçeklerle diğer stilize motifler görülür. Bir yerinde "Valide Sultan Matbah Takımı, sene 1150" yazılıdır. Çap: 29,5 cm.

